

แนวโน้มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน : ทางเลือกแห่งอนาคต

Trends of Private Higher Education Institutions: Future Alternatives

◆ ศิริพงษ์ รักใหม่

รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนา วิทยาลัยดุสิตธานี

Siripong Rugmai

Vice President for Research and Development Division, Dusit Thani College,

E-mail: siripong.ru@dtc.ac.th

◆ สิริฉันท์ สิริกุล เดชพาหพงษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Sirichan Sathirakul Tachaphahapong

Assistant Professor, Ph.D., Division of Higher Education Faculty of Education,

Chulalongkorn University, E-mail: sirichant@gmail.com

◆ พันธุ์ศักดิ์ พลสารรัมย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Pansak Polsaram

Assistant Professor, Ph.D., Division of Higher Education Faculty of Education,

Chulalongkorn University, E-mail: pansakp@gmail.com

Abstract

This research objective was to propose trends of Private Higher Education Institutions. Historical research methods and future research were employed with documentary analysis, expert interview and synthesize the future. Scenario Planning was employed to determine the alternatives of Private Higher Education Institutions based on an examination by a qualified person. The study was focused on 3 areas: 1) philosophy, vision and mission; 2) implementation as the missions set; and 3) administration and management.

The results showed that trends of private higher education institutions were synthesized as 9 1 future scenarios categorized into 4 groups according to the possibilities desirable consequences. There were 53 the most likely and desirable future scenarios that should be promoted to carry out such a clear vision. Create a unique identity. Developed to excellence by expertise etc. In addition, it can be concluded that the key factors for private higher education institutions to survive in the face of high competition in the future are quality and financial stability.

Keywords : Trends, Private Higher Educational Institutions

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวโน้มสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในอนาคต อาศัยวิธีการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์และการวิจัยอนาคต ด้วยวิธีการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และมองภาพอนาคต (Foresight) ด้วยวิธีการสร้างภาพอนาคต (Scenario Planning) เพื่อกำหนดทางเลือกของแนวโน้มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และอาศัยการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เน้นการศึกษาในประเด็นสำคัญ 3 ด้าน คือ 1) ด้านปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจ 2) ด้านการดำเนินงานตามภารกิจ และ 3) ด้านการบริหารและจัดการ

ผลการศึกษา พบว่า แนวโน้มของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถสังเคราะห์ได้ภาพอนาคตทั้งสิ้น 91 ภาพ จำแนกออกเป็น 4 กลุ่มตามความเป็นไปได้และสิ่งที่พึงประสงค์ มีภาพอนาคตที่มีความเป็นไปได้มากที่สุดและเป็นสิ่งที่พึงประสงค์ จำนวน 53 ภาพอนาคต ซึ่งถือเป็นภาพอนาคตที่ควรส่งเสริมเพื่อดำเนินการ เช่น มีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน สร้างความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะทาง พัฒนาสู่ความเป็นเลิศตามความเชี่ยวชาญ และมุ่งพัฒนาคุณภาพในทุกด้าน เป็นต้น โดยสามารถสรุปประเด็นค้นพบจากการวิจัยได้ว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนอยู่รอดได้ท่ามกลางการแข่งขันสูงในอนาคต ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณภาพและความมั่นคงทางการเงิน

คำสำคัญ : แนวโน้ม สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

บทนำ

การอนุญาตให้มีการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2513 หลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเข้ามามีบทบาทร่วมจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของไทยตามภารกิจหลักทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ตลอดระยะเวลาเกือบ 50 ปีที่ผ่านมา สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นและมีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนผ่านพ้นปัญหาและอุปสรรคนานัปการ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลมาจากนโยบายด้านการศึกษาจากภาครัฐ การแข่งขันกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาจากต่างประเทศ รวมถึงผลกระทบที่เกิดจากโครงสร้างประชากรวัยเรียนที่ลดลง และการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อแนวโน้มพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งถือเป็นปัจจัยหลักสำคัญที่ส่งผลต่อแนวโน้มการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในอนาคต การศึกษาวิจัยของ ศันสนีย์ จะสุวรรณ์ (Jasuwat, 1989) เมื่อปี พ.ศ. 2532 ซึ่งได้ศึกษาแนวโน้มของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนพบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีแนวโน้มเปิดหลักสูตรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น และจะมีการขยายการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา และขยายวิทยาเขตไปยังเมืองใหญ่ หรือเมืองเขตอุตสาหกรรมที่มีเศรษฐกิจดีมากยิ่งขึ้น ทิศทางอนาคตของ

ความเป็นเจ้าของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีแนวโน้มเปลี่ยนจากเจ้าของคนเดียวมาเป็นเจ้าของแบบกลุ่มบุคคลโดยเฉพาะมูลนิธิมากขึ้น ปัญหาสำคัญของการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับนโยบายการศึกษาที่ไม่แน่นอนของรัฐ การกำหนดกฎระเบียบเพื่อควบคุมมาตรฐานทำให้ขาดความคล่องตัว และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อย่างไรก็ตามตลอดระยะเวลาหลายทศวรรษที่ผ่านมา ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อแนวโน้มหรือทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้เปลี่ยนแปลงไปมาก การมองภาพอนาคตหรือศึกษาถึงแนวโน้มของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสภาพแวดล้อมปัจจุบัน จึงควรให้ความสำคัญกับปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นใหม่ทั้งในช่วงที่ผ่านมา ตลอดจนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

การกำหนดทิศทางการพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หรือการศึกษาแนวโน้มสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในอนาคตจำเป็นต้องคำนึงถึงกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว (พ.ศ. 2551 - 2565) ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (Office of the Higher Education Commission, 2007) ซึ่งกำหนดเป้าหมายในการยกระดับคุณภาพและพัฒนาศักยภาพอุดมศึกษาไทย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในโลกาภิวัตน์ โดยได้กำหนดภาพปัจจุบันและอนาคตไว้ถึง 16 ประเด็น ประเด็นสำคัญที่น่าสนใจ เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านประชากร ปัญหาพลังงานและสิ่งแวดล้อม การมีงานทำและตลาดแรงงานในอนาคต การจัดการความขัดแย้งและความรุนแรง และการแก้ปัญหาอุดมศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องให้ความสำคัญและเร่งปรับตัวเพื่อเตรียมพร้อมรองรับการแข่งขันจากต่างประเทศ คือ การก้าวสู่ประชาคมอาเซียน แม้ว่าในช่วงปีที่ผ่านมาสถาบันอุดมศึกษาเกือบทุกแห่ง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นประชาคมอาเซียน รวมถึงสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (Office of the Higher Education Commission, 2013) ได้กำหนดยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาของไทยเร่งปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพในทุกด้านเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน อย่างไรก็ตามในส่วน of สถาบันอุดมศึกษาเอกชนยังมีข้อจำกัดหลายประการ จากผลการวิจัยของ สุบิน ยุระรัช และคณะ (Yurarat et al., 2011) พบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยยังมีความพร้อมรองรับการเปิดเสรีของประชาคมอาเซียนไม่มากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาบัณฑิตในอาชีพที่ประชาคมอาเซียนคาดหวัง ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยมีความพร้อมเพียงร้อยละ 30.91 ในขณะที่ความพร้อมด้านหลักสูตร และด้านอาจารย์และบุคลากร มีความพร้อมร้อยละ 54.60 และ 51.80 ตามลำดับ

นับแต่มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ในช่วงระยะเวลากว่า 10 ปีที่ผ่านมา การมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance : QA) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุม กำกับดูแล และประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้ส่งผลกระทบให้เกิดการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทุกแห่ง เกิดเป็นพัฒนาการทั้งด้านปรัชญา วิสัยทัศน์ โครงสร้างองค์กร และการดำเนินงานตามภารกิจและองค์ประกอบของตัวชี้วัดคุณภาพ

การศึกษาแนวโน้มของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงต้องอาศัยแนวทางการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และพัฒนามาประยุคใช้เพื่อการเตรียมการอนาคต อดีต ปัจจุบัน อนาคต เป็นเรื่องต่อเนื่องกัน การศึกษาอดีตกับอนาคตเป็นกระบวนการเดียวกัน เพราะเป็นเรื่องที่ไม่ทราบ แต่สามารถใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ไปศึกษาค้นคว้าได้ การศึกษาประวัติศาสตร์อุดมศึกษาจึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงอดีตได้ เพราะประวัติศาสตร์จะก่อให้เกิดการพิจารณาในปัจจุบัน และสิ่งที่เป็นอย่างในปัจจุบันจะบ่งชี้อนาคต (Saisang, 1978; Amara, 1978; Kerr, 1994 Cited in Thanapollert, 2004) การวิจัยในครั้งนี้จึงมุ่งเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในบริบทของปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาของไทยและของโลก ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี และกระแสโลกาภิวัตน์เพื่อนำเสนอแนวโน้มภาพอนาคตของการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนครอบคลุมบริบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนด้านสำคัญ ๆ อาทิ ด้านปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ด้านการดำเนินงานตามภารกิจ และด้านการบริหารและการจัดการ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อนำเสนอแนวโน้มภาพอนาคตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยระยะ 10 ปีข้างหน้า

ขอบเขตการวิจัย

การสังเคราะห์แนวโน้มสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในอนาคต ศึกษาภายใต้บริบทของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี และกระแสโลกาภิวัตน์ ที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในระยะเวลา 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2558 - 2567) โดยคำนึงถึงแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี (พ.ศ. 2551 - 2565) เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการกำหนดทิศทางการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในอนาคตให้สอดคล้องกับนโยบายและความต้องการของประเทศ การศึกษาแนวโน้มอาศัยการวิเคราะห์ถึงแนวโน้มความเป็นไปได้ที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องเป็น และคาดว่าจะ เป็น เพื่อวิเคราะห์หาช่องว่างของความเป็นไปได้ และนำเสนอแนวทางที่เหมาะสมสำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในอนาคต ในการเตรียมความพร้อมสถาบัน ภายใต้กรอบสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ 1) แนวโน้มด้านปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจ 2) แนวโน้มด้านการดำเนินงานตามภารกิจ และ 3) แนวโน้มด้านการบริหารและการจัดการ

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ศึกษาและนำเสนอภาพอนาคต ครอบคลุมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั้งหมดในประเทศไทยที่อยู่ภายใต้การกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

เท็กซ์เตอร์ (Textor, 1980) ได้ให้ความหมายของการวิจัยอนาคต (Future Research) ไว้ว่าหมายถึง การแสวงหาทางเลือกของอนาคตอย่างมีระบบ โดยพิจารณาถึงความเป็นไปได้หรือสิ่งที่เกิดขึ้น จุดมุ่งหมายสำคัญของการวิจัยอนาคต คือ การศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางที่มีความเป็นไปได้หรือเกิดขึ้นได้ (Possible or Probable) เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจและวางแผนในอนาคต ตามความเชื่อพื้นฐานที่ว่า การวิจัยอนาคตเป็นการเน้นการควบคุมอนาคต และสร้างอนาคตได้จากปัจจุบัน เนื่องจากจุดมุ่งหมายหลักของการวิจัยอนาคตนั้นมิใช่การทำนายที่ถูกต้อง แต่ต้องการสำรวจเพื่อศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์

ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อที่จะหาทางทำให้แนวโน้มที่พึงประสงค์เกิดขึ้น และป้องกันแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ให้หมดไป หรือถ้าไม่สามารถจัดให้หมดไปได้ ทำอย่างไรจึงจะเผชิญหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากว่าแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์นั้นเกิดขึ้นจริง ๆ (Poolphatchewin, 2005)

การมองอนาคต (Foresight) เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตที่มุ่งพิจารณาความเป็นไปได้ในอนาคตซึ่งมีหลายรูปแบบ โดยคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อสิ่งที่สนใจศึกษาในระยะยาวหลายปีข้างหน้า หลักการสำคัญของการมองอนาคตอยู่ที่กระบวนการ (Process) เนื่องจากการดำเนินการมองอนาคต เป็นกิจกรรมปรึกษาหารือหรือให้ความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ ที่ผู้วิจัยกำลังมุ่งศึกษา สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (National Science and Technology Development Agency, 2000) ได้อธิบายลักษณะของการมองอนาคตไว้ ได้แก่ 1) เป็นการมองไปข้างหน้าอย่างเป็นระบบ 2) ระยะเวลาอาจเป็น 5 - 10 ปี 3) เป็นเรื่องของกระบวนการที่ต้องอยู่บนพื้นฐานของการปรึกษาหารือและร่วมมือกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด และ 4) ต้องให้ความสำคัญกับประโยชน์และโทษทางสังคมที่อาจเกิดขึ้น

การสร้างภาพอนาคต (Scenario Planning) เป็นวิธีการมองภาพอนาคตวิธีหนึ่งที่สำคัญการประเมินแนวโน้มต่าง ๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้เสียระบุในระยะ 5 - 20 ปีข้างหน้า แล้วคาดคะเนเหตุการณ์ที่เป็นไปได้ หรือเหตุการณ์ที่ไม่น่าเป็นไปได้ที่อาจเกิดขึ้น จากนั้นสร้างภาพในอนาคตที่ครอบคลุมทั้งเรื่องที่ดีที่สุด (Best Case Scenario) และเลวร้ายที่สุด (Worst Case Scenario) เพื่อพิจารณาภาพอนาคตที่เป็นไปได้มากที่สุด (Possibility Case Scenario) โดยมีขั้นตอนดังนี้ (National Science and Technology Development Agency, 2000)

1. ระบุขอบเขตของการสร้างภาพอนาคต
2. ระดมความคิดเห็นและระบุปัจจัยสำคัญที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต
3. พัฒนาภาพอนาคตและประเมินความชัดเจน
4. ประเมินความหมายของภาพอนาคตเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์

การศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มสถาบันอุดมศึกษาพบว่ามีน้อยมาก ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยทิศทางของสถาบันอุดมศึกษาโดยรวมหรือเฉพาะด้าน ที่พอมืออยู่บ้างก็เป็นงานวิจัยที่ค่อนข้างนานกว่า 20 ปีมาแล้ว เช่น งานวิจัยของ คັນสนีย์ จะสุวรรณ์ (Jasuwan, 1989) ที่เคยศึกษาทิศทางของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 - 2545 ในขณะที่ พันธุ์ศักดิ์ พลสารมย์ (Polsaram, 2006) ได้ศึกษาแนวโน้มเพื่อการวิจัยและพัฒนาการศึกษาสำหรับอนาคต และ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (Office of the Education Council, 2007) ศึกษาผลกระทบโลกาภิวัตน์ต่อการจัดการศึกษาไทยใน 5 ปีข้างหน้า ส่วน สุบิน ยूरราช และคณะ (Yurarat et. al., 2011) ศึกษาความพร้อมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในการรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป็นต้น

ผลจากการทบทวนวรรณกรรม สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาแนวโน้มสถาบันอุดมศึกษาเอกชนด้วยวิธีการสร้างภาพอนาคต ซึ่งต้องอาศัยข้อมูลจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความเชื่อมโยงกับปัจจัยต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยเกี่ยวข้องอื่น ๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัยสามารถจำแนกได้เป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมองภาพอนาคตด้วยวิธีการสร้างภาพอนาคต (Scenario Planning) โดยอาศัยการวิเคราะห์เชื่อมโยงความสัมพันธ์สภาพปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี และกระแสโลกาภิวัตน์ กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว และการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนเพื่อกำหนดภาพอนาคต โดยการประเมินแนวโน้มด้านต่าง ๆ ในบริบทที่กำหนดไว้ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญระบุในระยะ 10 ปีข้างหน้าที่ครอบคลุมทั้งเรื่องที่ดีที่สุด (Best Case Scenario) และเลวร้ายที่สุด (Worst Case Scenario) เพื่อพิจารณาภาพอนาคตที่เป็นไปได้มากที่สุด (Probable Futures) และภาพอนาคตที่อาจเกิดขึ้นหรือไม่ก็ได้ (Possible Futures) (Office of the Education Council, 2007) ภายใต้กรอบประเด็นเนื้อหา 3 ด้านหลักที่กำหนดไว้ ได้แก่ 1) แนวโน้มด้านปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจ 2) แนวโน้มด้านการดำเนินงานตามภารกิจ และ 3) แนวโน้มด้านการบริหารและจัดการ

2. สรุปผลการมองภาพอนาคต โดยเขียนภาพอนาคตแนวโน้มของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนวิเคราะห์เชื่อมโยงภาพของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจากข้อมูลอดีต เชื่อมโยงสู่ปัจจุบัน และวิเคราะห์สังเคราะห์ถึงแนวโน้มสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่เป็นไปได้มากที่สุด และแนวโน้มสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่อาจเกิดขึ้นหรือไม่ก็ได้ นำมาจัดกลุ่มเป็นภาพอนาคตที่พึงประสงค์ (Preferable Futures) และภาพอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ (Non-preferable Futures) (Office of the Education Council, 2007) เพื่อนำเสนอแนวทางที่เหมาะสมสำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในอนาคต

3. ตรวจสอบผลการวิจัยครั้งสุดท้าย โดยนำภาพอนาคตแนวโน้มสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในแต่ละด้าน ให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่คัดเลือกตามเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเจาะจงผู้ทรงคุณวุฒิที่มีอิทธิพลทางความคิดต่อวงการศึกษาระดับอุดมศึกษาเอกชนเป็นพิเศษ จำนวน 3 คน เพื่อให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะถึงความเป็นไปได้ และสิ่งที่พึงประสงค์ สำหรับแนวโน้มสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในอนาคตระยะ 10 ปีข้างหน้า เพื่อนำข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ ไปปรับปรุงแก้ไขภาพอนาคตแนวโน้มของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ก่อนนำไปสังเคราะห์เป็นแนวทางที่เหมาะสมแก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในอนาคต ที่ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ดำเนินการ และนำเสนอสิ่งที่ควรระวังเพื่อการพัฒนาสำหรับแนวโน้มสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในอนาคต ตลอดจนนำเสนอภาพอนาคตแนวโน้มสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ควรมีมาตรการป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นในอนาคต และนำเสนอเป็นผลการวิจัยทั้งหมดต่อไป

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลทั้งจากเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มในอนาคตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย สามารถสรุปภาพแนวโน้มอนาคตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนใน 10 ปีข้างหน้าได้เป็น 91 ภาพอนาคต โดยจำแนกออกเป็นด้านต่าง ๆ ตามขอบเขตการศึกษา พร้อมทั้งประเมินความเป็นไปได้ในการเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสำหรับการดำเนินงานในแต่ละด้าน โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อการประเมินร่วมกับความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ภาพอนาคตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ข้อ	แนวโน้มอนาคต	ภาพอนาคต	
		อาจเกิดหรือไม่ก็ได้	เป็นไปได้มากที่สุด
1.	ด้านปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจ		
(1)	มีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน		✓
(2)	สร้างความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะทาง		✓
(3)	พัฒนาสู่ความเป็นเลิศตามความเชี่ยวชาญ		✓
(4)	มุ่งพัฒนาคุณภาพในทุกด้าน		✓
(5)	พัฒนาความเป็นสากล		✓
(6)	ขยายการจัดการศึกษาไปยังต่างประเทศ	✓	
(7)	อาศัยเทคโนโลยีการสื่อสารในการจัดการศึกษา		✓
(8)	จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนลักษณะ Corporate University	✓	
2.	ด้านการดำเนินงานตามภารกิจ		
2.1	ด้านการเรียนการสอน		
(9)	จัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		✓
(10)	เน้นการสอนด้านคุณธรรมและจริยธรรม		✓
(11)	มีรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย		✓
(12)	เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต		✓
(13)	มีการพัฒนาหลักสูตรใหม่มากขึ้นจนเกินความต้องการ	✓	
(14)	พัฒนาหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่น	✓	
(15)	พัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ		✓
(16)	พัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ	✓	
(17)	พัฒนาหลักสูตรนานาชาติมากขึ้น	✓	
(18)	พัฒนาหลักสูตรตามมาตรฐานวิชาชีพ	✓	
(19)	พัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดวิชาชีพเพื่อสังคม	✓	
(20)	ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารในการเรียนการสอน		✓

ตารางที่ 1 (ต่อ) ภาพอนาคตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ข้อ	แนวโน้มอนาคต	ภาพอนาคต	
		อาจเกิดหรือไม่ก็ได้	เป็นไปได้มากที่สุด
(21)	พัฒนาการเรียนการสอนบนฐานอิเล็กทรอนิกส์		✓
(22)	เน้นการเรียนภาคทฤษฎีควบคู่กับภาคปฏิบัติ		✓
(23)	เน้นการสร้างเสริมประสบการณ์จากการทำงานจริง		✓
(24)	ขยายหลักสูตรด้านบริการและการท่องเที่ยวมากขึ้น	✓	
(25)	ให้ความสำคัญต่อหลักสูตรที่เป็นช่วยพัฒนาประเทศ		✓
(26)	พัฒนาหลักสูตรทางไกลและการเรียนผ่านออนไลน์		✓
(27)	ประสบปัญหาคุณภาพการเรียนการสอน		✓
(28)	เน้นผลิตบัณฑิตในด้านปริมาณมากกว่าคุณภาพ		✓
(29)	การผลิตบัณฑิตไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ		✓
(30)	การสอนด้านคุณธรรมและจริยธรรมไม่มี ประสิทธิภาพ		✓
2.2	ด้านการวิจัย		
(31)	กำหนดนโยบายและทิศทางการวิจัยที่ชัดเจน		✓
(32)	สร้างระบบและกลไกส่งเสริมการวิจัยที่มีประสิทธิภาพ		✓
(33)	มีหน่วยงานด้านการวิจัยที่ชัดเจน		✓
(34)	เน้นโจทย์วิจัยเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศ		✓
(35)	บูรณาการการวิจัยกับการสอนและการบริการวิชาการ		✓
(36)	กำหนดระเบียบข้อบังคับให้อาจารย์ต้องทำวิจัย		✓
(37)	พัฒนากลไกเพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัย		✓
(38)	พัฒนาระบบประเมินผลงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย		✓
(39)	สร้างเครือข่ายการวิจัย		✓
(40)	พัฒนาคุณภาพวิทยานิพนธ์และงานวิจัยของนักศึกษา		✓
(41)	ส่งเสริมงานวิจัยและผลงานสร้างสรรค์ให้เกิดเป็นทรัพย์สินทางปัญญา		✓
(42)	สร้างวงจรรายได้จากผลงานวิจัย	✓	
(43)	พัฒนาความเป็นเลิศของสถาบันจากผลงานวิจัย	✓	
(44)	ขาดแคลนอาจารย์และนักวิจัยที่มีศักยภาพด้านการวิจัย		✓
(45)	จำนวนผลงานวิจัยต่ำกว่าเป้าหมาย		✓
(46)	ผลงานวิจัยยังไม่มีคุณภาพ		✓
2.3	ด้านการบริการวิชาการ		
(47)	เน้นให้บริการวิชาการตามความเชี่ยวชาญ		✓
(48)	พัฒนาหลักสูตรบริการวิชาการที่หลากหลาย		✓
(49)	เพิ่มสัดส่วนรายได้จากการให้บริการวิชาการ		✓
(50)	บูรณาการบทบาทการให้บริการวิชาการกับการสอนและการวิจัย		✓

ตารางที่ 1 (ต่อ) ภาพอนาคตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ข้อ	แนวโน้มอนาคต	ภาพอนาคต	
		อาจเกิดหรือไม่ก็ได้	เป็นไปได้มากที่สุด
2.4	ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม		
(51)	มุ่งส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพแก่คนวัยทำงาน	✓	
(52)	พัฒนาบทบาทการให้บริการวิชาการแก่บัณฑิตหลังจบการศึกษา	✓	
(53)	ให้ความสำคัญต่อการให้บริการวิชาการในสาขาอาชีพที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ		✓
(54)	สร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการให้บริการวิชาการ		✓
(55)	ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการให้บริการวิชาการแก่สังคม		✓
(56)	เน้นการให้บริการวิชาการเชิงพาณิชย์	✓	
(57)	ละเลยการให้บริการสังคม	✓	
(58)	จัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบภารกิจด้านการ ทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม	✓	
(59)	บูรณาการการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอน	✓	
(60)	พัฒนาบทบาทการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมโดยอาศัยการวิจัย	✓	
(61)	ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมวันสำคัญ ทางศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี และสถาบันพระมหากษัตริย์		✓
(62)	ส่งเสริมกิจกรรมรูปแบบพหุลักษณะและพหุวัฒนธรรม		✓
(63)	เผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมแก่สังคม		✓
(64)	พัฒนาความร่วมมือกับชุมชนและสังคมเพื่อการส่งเสริมกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม		✓
(65)	ปลูกฝังความมีจิตอาสาและรับผิดชอบต่อสังคม		✓
(66)	พัฒนาสถาบันให้เป็นเลิศด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม	✓	
(67)	ขยายบทบาทการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมไปยังต่างประเทศ	✓	
3.	ด้านการบริหารและการจัดการ		
(68)	สร้างกลไกพัฒนาผู้ดำรงตำแหน่งสภาสถาบันและผู้บริหาร	✓	
(69)	ปรับโครงสร้างสภาสถาบันให้มีผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกเป็นหลัก	✓	
(70)	บริหารจัดการด้วยระบบธรรมาภิบาล		✓
(71)	บริหารจัดการตามแนวคิดวิชาชีพเพื่อสังคม	✓	
(72)	ปฏิรูประบบบริหารการเงิน		✓
(73)	พัฒนาระบบการวิเคราะห์ต้นทุนค่าใช้จ่ายต่อหน่วยคุณภาพ		✓
(74)	จัดตั้งเงินกองทุนคงยอดเงินต้นโดยมีมืออาชีพเป็นผู้บริหาร		✓
(75)	พัฒนากลไกการจัดทำแผนกลยุทธ์ทางการเงินที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายสถาบัน	✓	

ตารางที่ 1 (ต่อ) ภาพอนาคตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ข้อ	แนวโน้มอนาคต	ภาพอนาคต	
		อาจเกิดหรือไม่ก็ได้	เป็นไปได้มากที่สุด
(76)	พัฒนาระบบการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้งบประมาณ		✓
(77)	เพิ่มแหล่งที่มาของรายได้ให้หลากหลาย	✓	
(78)	บริหารจัดการทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด		✓
(79)	นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ		✓
(80)	สร้างเครือข่ายระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ภาคเอกชน และสถานประกอบการ		✓
(81)	ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพอาจารย์และพัฒนาอาจารย์ให้เป็นมืออาชีพ		✓
(82)	สร้างกลไกการพัฒนาผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาให้เป็นอาจารย์	✓	
(83)	ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาอาจารย์		✓
(84)	ปฏิรูประบบค่าตอบแทนอาจารย์		✓
(85)	จัดสรรงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด		✓
(86)	สร้างเครือข่ายเพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกัน	✓	
(87)	มีการควบคุมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน		✓
(88)	มีการเคลื่อนย้ายอาจารย์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษา	✓	
(89)	ประสบปัญหาขาดแคลนอาจารย์		✓
(90)	ประสบปัญหาด้านคุณภาพอาจารย์		✓
(91)	มีการปรับขึ้นค่าใช้จ่ายในการศึกษา	✓	

การนำเสนอแนวทางพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจากภาพอนาคต

การวิเคราะห์ภาพอนาคตแต่ละกลุ่ม เพื่อนำไปใช้กำหนดแนวทางส่งเสริมการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สามารถวิเคราะห์ภาพอนาคตแต่ละกลุ่มได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นภาพอนาคตแนวโน้มสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด และเป็นสิ่งที่พึงประสงค์ จัดเป็นกลุ่มภาพอนาคตที่มีโอกาสเกิดขึ้นค่อนข้างแน่นอน และเป็นผลดีหรือจัดเป็นจุดแข็ง (Strength) ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทุกแห่งในอนาคตที่ควรดำเนินการให้เกิดขึ้น จึงเป็นกลุ่ม ภาพอนาคตที่ควรส่งเสริมเพื่อดำเนินการ ให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนดำเนินการให้เป็นไปตามภาพอนาคตกลุ่มนี้ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 53 ภาพอนาคต โดยมีภาพอนาคตสำคัญในแต่ละด้าน เช่น (1) มีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน (2) สร้างความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะทาง (3) พัฒนาสู่ความเป็นเลิศตามความเชี่ยวชาญ (4) มุ่งพัฒนาคุณภาพในทุกด้าน (9) จัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (12) เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต (21) พัฒนาการเรียนการสอนบนฐานอิเล็กทรอนิกส์ (32) สร้างระบบและกลไกส่งเสริมการวิจัยที่มีประสิทธิผล (70) บริหารจัดการด้วยระบบธรรมาภิบาล (78) บริหารจัดการทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพ

สูงสุด (80) สร้างเครือข่ายระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ภาคเอกชน และสถานประกอบการ (81) ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพอาจารย์และพัฒนาอาจารย์ให้เป็นมืออาชีพ (84) ปฏิรูประบบค่าตอบแทนอาจารย์ เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 เป็นภาพอนาคตแนวนอนสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด แต่เป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ จัดเป็นกลุ่มภาพอนาคตที่มีโอกาสเกิดขึ้นค่อนข้างแน่นอน และเป็นจุดที่ควรพัฒนา (Weakness) ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทุกแห่งในอนาคตที่ควรระมัดระวังในการดำเนินการเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเพื่อไม่ให้เกิดภาพอนาคตดังกล่าวขึ้น หรือให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด จึงถือเป็นกลุ่ม ภาพอนาคตที่ควรระวังเพื่อการพัฒนา ควรนำไปใช้กำหนดแนวทางเพื่อการพัฒนาให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนกำหนดนโยบายและกลยุทธ์สำหรับป้องกันไม่ให้เกิดภาพอนาคตดังกล่าว ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 9 ภาพอนาคต ได้แก่ (27) ประสบปัญหาคุณภาพการเรียนการสอน (28) เน้นผลิตบัณฑิตในด้านปริมาณมากกว่าคุณภาพ (29) การผลิตบัณฑิตไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ (30) การสอนด้านคุณธรรมและจริยธรรมไม่มีประสิทธิผล (44) ขาดแคลนอาจารย์และนักวิจัยที่มีศักยภาพด้านการวิจัย (45) จำนวนผลงานวิจัยต่ำกว่าเป้าหมาย (46) ผลงานวิจัยยังไม่มีคุณภาพ (89) ประสบปัญหาขาดแคลนอาจารย์ และ (90) ประสบปัญหาด้านคุณภาพอาจารย์

กลุ่มที่ 3 เป็นภาพอนาคตแนวนอนสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่อาจเกิดขึ้นหรือไม่ก็ได้ แต่เป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ จัดเป็นกลุ่มภาพอนาคตที่ไม่มีความแน่นอน อาจเกิดขึ้นได้กับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพียงบางแห่ง หรืออาจไม่เกิดขึ้นเลยก็ได้ ถือเป็นกลุ่ม ภาพอนาคตที่ควรมีมาตรการสนับสนุน สถาบันอุดมศึกษาเอกชนบางแห่งที่มีศักยภาพและความพร้อมในการดำเนินการ ให้สามารถดำเนินการตามภาพอนาคตแต่ละด้านให้สามารถเกิดขึ้นได้จริง ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 24 ภาพอนาคต โดยมีภาพอนาคตสำคัญ ๆ เช่น (6) ขยายการจัดการศึกษาไปยังต่างประเทศ (14) พัฒนาหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่น (16) พัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ (42) สร้างวงจรรายได้จากผลงานวิจัย (43) พัฒนาความเป็นเลิศของสถาบันจากผลงานวิจัย (51) มุ่งส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพแก่คนวัยทำงาน (67) ขยายบทบาทการทำงานบำรู้งศิลปะและวัฒนธรรมไปยังต่างประเทศ (68) สร้างกลไกพัฒนาผู้ดำรงตำแหน่งสภาสถาบันและผู้บริหาร (75) พัฒนากลไกการจัดทำแผนกลยุทธ์ทางการเงินที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายสถาบัน และ (77) เพิ่มแหล่งที่มาของรายได้ให้หลากหลาย เป็นต้น

กลุ่มที่ 4 เป็นภาพอนาคตแนวนอนสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่อาจเกิดขึ้นหรือไม่ก็ได้ และเป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ จัดเป็นกลุ่มภาพอนาคตที่ไม่มีความแน่นอน อาจเกิดขึ้นได้กับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพียงบางแห่ง หรืออาจไม่เกิดขึ้นเลยก็ได้ และเป็นภาพอนาคตที่ไม่ได้ส่งผลต่อสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แวดวงการศึกษา สังคม และประเทศชาติ จึงเป็นกลุ่ม ภาพอนาคตที่ควรมีมาตรการป้องกัน เพื่อไม่ให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนดำเนินการไปในทิศทางที่อาจเกิดภาพอนาคตดังกล่าวได้ โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 5 ภาพอนาคต ได้แก่ (13) มีการพัฒนาหลักสูตรใหม่มากขึ้นจนเกินความต้องการ (56) เน้นการให้บริการวิชาการเชิงพาณิชย์

(57) ละเลยการให้บริการสังคม (88) มีการเคลื่อนย้ายอาจารย์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษา และ (91) มีการปรับขึ้นค่าใช้จ่ายในการศึกษา

ทั้งนี้ สามารถสรุปผลการนำเสนอแนวทางการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจากภาพอนาคตทั้ง 4 กลุ่ม ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวทางพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจากภาพอนาคต

ผลการศึกษาแนวโน้มสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่สามารถสังเคราะห์ภาพอนาคตได้ทั้งสิ้นจำนวน 91 ภาพอนาคต และจัดกลุ่มตามความเป็นไปได้และสิ่งที่พึงประสงค์ออกได้เป็น 4 กลุ่ม เมื่อนำมาสรุปผลการศึกษาเชื่อมโยงกับข้อมูลพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สามารถสังเคราะห์ได้เป็นข้อค้นพบจากผลการวิจัยสำหรับแนวโน้มสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในอนาคตที่สรุปว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในอนาคตอยู่ได้ด้วย “คุณภาพและความมั่นคงทางการเงิน” โดยสามารถอธิบายเหตุผลสนับสนุนได้ดังนี้

1. คุณภาพ

ผลการศึกษาพัฒนาการสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพในทุกด้านของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีพัฒนาการในทิศทางที่ดีขึ้น สามารถแข่งขันในการจัดการศึกษากับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงไปสู่ภาพอนาคตสถาบันอุดมศึกษาเอกชนหลายภาพอนาคตที่แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการพัฒนาคุณภาพในแต่ละด้านอย่างชัดเจน โดยมีตัวอย่างภาพอนาคตแนวโน้มสถาบันอุดมศึกษาเอกชนดังกล่าว ได้แก่

- ด้านปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจ
 - 1.1 พัฒนาสู่ความเป็นเลิศตามความเชี่ยวชาญ
 - 1.2 มุ่งพัฒนาคุณภาพในทุกด้าน
 - 1.3 พัฒนาความเป็นสากล
 - 1.4 ขยายการจัดการศึกษาไปยังต่างประเทศ
- ด้านการดำเนินงานตามภารกิจ
 - 1.5 จัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 1.6 เน้นการสอนด้านคุณธรรมและจริยธรรม
 - 1.7 มีรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย
 - 1.8 เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต
 - 1.9 เน้นการสร้างเสริมประสบการณ์จากการทำงานจริง
 - 1.10 สร้างระบบและกลไกส่งเสริมการวิจัยที่มีประสิทธิภาพ
 - 1.11 เน้นโจทย์วิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศ
 - 1.12 พัฒนากลไกเพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัย
 - 1.13 พัฒนาคุณภาพวิทยานิพนธ์และงานวิจัยของนักศึกษา
 - 1.14 ส่งเสริมงานวิจัยและผลงานสร้างสรรค์ให้เกิดเป็นทรัพย์สินทางปัญญา
 - 1.15 พัฒนาความเป็นเลิศของสถาบันจากผลงานวิจัย
 - 1.16 บูรณาการบทบาทการให้บริการวิชาการกับการสอนและการวิจัย
 - 1.17 มุ่งส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพแก่คนวัยทำงาน
 - 1.18 พัฒนาระบบการดำเนินงานบูรณาการศิลปะและวัฒนธรรมโดยอาศัยการวิจัย
 - 1.19 พัฒนาความร่วมมือกับชุมชนและสังคมเพื่อการส่งเสริมกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม
 - 1.20 ขยายบทบาทการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมไปยังต่างประเทศ
- ด้านการบริหารและการจัดการ
 - 1.21 สร้างกลไกพัฒนาผู้ดำรงตำแหน่งสภาสถาบันและผู้บริหาร
 - 1.22 ปรับโครงสร้างสภาสถาบันให้มีผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกเป็นหลัก
 - 1.23 บริหารจัดการด้วยระบบธรรมาภิบาล
 - 1.24 ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพอาจารย์และพัฒนาอาจารย์ให้เป็นผู้มืออาชีพ
 - 1.25 สร้างกลไกการพัฒนาผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาให้เป็นอาจารย์

2. ความมั่นคงทางการเงิน

ความมั่นคงทางการเงินนับเป็นปัจจัยหลักสำคัญของการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เนื่องจากผลการศึกษาพัฒนาการสถาบันอุดมศึกษาเอกชนบ่งชี้ว่าการเลิกกิจการหรือการเพิกถอนใบอนุญาตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในทุกยุคที่ผ่านมา ล้วนมีสาเหตุมาจากปัญหาด้านการเงินที่เป็นผลมาจากการขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ดังนั้น ภาพอนาคตแนวโน้มสถาบันอุดมศึกษาเอกชนหลายภาพอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการบริหารจัดการที่เป็นภาพอนาคตสำหรับการดำเนินงานที่นำไปสู่การมีความมั่นคงทางการเงิน ได้แก่

- ด้านการดำเนินงานตามภารกิจ
 - 2.1 สร้างวงจรรายได้จากผลงานวิจัย
 - 2.2 เพิ่มสัดส่วนรายได้จากการให้บริการวิชาการ
- ด้านการบริหารและการจัดการ
 - 2.3 ปฏิรูประบบบริหารการเงิน
 - 2.4 พัฒนาระบบการวิเคราะห์ต้นทุนค่าใช้จ่ายต่อหน่วยคุณภาพ
 - 2.5 จัดตั้งเงินกองทุนคยอดเงินต้นโดยมีมืออาชีพเป็นผู้บริหาร
 - 2.6 พัฒนากลไกการจัดทำแผนกลยุทธ์ทางการเงินที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายสถาบัน
 - 2.7 พัฒนาระบบการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้งบประมาณ
 - 2.8 เพิ่มแหล่งที่มาของรายได้ให้หลากหลาย
 - 2.9 บริหารจัดการทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
 - 2.10 จัดสรรงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
 - 2.11 สร้างเครือข่ายเพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกัน

ตารางที่ 2 สรุปประเด็นการค้นพบจากผลการวิจัยแนวโน้มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

แนวโน้ม	ด้านที่ศึกษา		
	ปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจ	การดำเนินงานตามภารกิจ	การบริหารและการจัดการ
แนวโน้มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	สร้างเอกลักษณ์ตามความเชี่ยวชาญ มุ่งพัฒนาคุณภาพ ทุกด้าน	ผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ เร่งพัฒนาคุณภาพงานวิจัย	บริหารอย่างมืออาชีพ เน้นความมั่นคงทางการเงิน

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาแนวโน้มสถาบันอุดมศึกษาเอกชนด้านปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจมีความเป็นไปได้ว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์ สร้างเอกลักษณ์เฉพาะด้านให้ชัดเจน และพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศตามความเชี่ยวชาญ รวมทั้งต้องมุ่งพัฒนาคุณภาพในทุกด้าน เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมั่นคงภายใต้แนวโน้มการแข่งขันทางการศึกษาที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (Office of the Education Council, 2007) และ พันธศักดิ์ พลสารัมย์ (Polsalam, 2006) ที่เสนอแนวทางการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาในอนาคตไว้ว่า ต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ให้ชัดเจน ค้นหาสิ่งที่ถนัดและทำได้ดี สร้างความแตกต่างให้เป็นเอกลักษณ์และจุดแข็ง รวมทั้งกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาสถาบันไปสู่ความเป็นเลิศในสาขาที่เชี่ยวชาญ การพัฒนาคุณภาพในทุกด้านของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะเป็นปัจจัยสำคัญในอนาคตที่ทำให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้รับการยอมรับจากผู้เรียนและสังคม ทำให้สามารถแข่งขันกับสถาบันอุดมศึกษาอื่นได้ สอดคล้องกับความคิดเห็นของ อัมพา สุวรรณศรี (Suwansri, 2016, Interview) และ สมภพ มานะรังสรรค์ (Manarungsan, 2016, Interview) ที่ให้ความเห็นว่าแนวโน้มของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในอนาคตต้องเน้นคุณภาพการจัดการศึกษาเป็นสำคัญ เนื่องจากแนวโน้มอนาคตผู้เรียนและผู้ปกครองจะคำนึงถึงคุณภาพในการเลือกสถาบันอุดมศึกษาเป็นหลัก นอกจากนี้ยังเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแนวคิดของ จรัส สุวรรณเวลา (Suwanwela, 2012) ที่เสนอแนวคิดว่าสถาบันอุดมศึกษาไทยจะต้องมีหลากหลายรูปแบบ จึงจะสนองความจำเป็นของชาติในอนาคตได้ แต่ละรูปแบบจะต้องมีเป้าหมายเฉพาะและมีค่านิยมของตนเอง ระบบต้องยอมให้แต่ละสถาบันมีเป้าหมายและเอกลักษณ์ของตนเองที่เหมาะสม และจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด

2. ภาพอนาคตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีแนวโน้มพัฒนาการจัดการศึกษาไปสู่ความเป็นสากลมากขึ้น รวมทั้งมีความเป็นไปได้ที่จะขยายการจัดการศึกษาไปยังต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น เพื่อหลีกเลี่ยงการแข่งขันกับสถาบันอุดมศึกษาภายในประเทศ และรองรับความต้องการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นตามการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคใกล้เคียง โดยเฉพาะจีนและประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการศึกษาของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (Office of the Education Council, 2007) ที่ระบุว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีแนวโน้มการจัดการศึกษาที่เป็นสากลเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับความต้องการศึกษาของนักศึกษาต่างชาติ และนักศึกษาไทยที่ต้องการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นสากล โดยสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีความพร้อมอาจมีการขยายตลาดการศึกษาไทยไปต่างประเทศ อย่างไรก็ตามผลการศึกษาพบว่า การขยายการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไปยังต่างประเทศ อาจมีความเป็นไปได้ที่สถาบันอุดมศึกษาเพียงบางแห่งที่มีศักยภาพและความพร้อมในการขยายการจัดการศึกษาไปยังต่างประเทศได้ เนื่องจากการแข่งขันสูงและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการยอมรับในระดับสากล สอดคล้องกับแนวคิดของ ขวลิต หมื่นนุช (Muennooch, 2016, Interview) และ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (Sinlara, 2016, Interview) ที่กล่าวว่าการขยายการจัดการศึกษาของ

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยไปยังต่างประเทศเป็นไปได้น้อยมาก มีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพียง 4 - 5 แห่งเท่านั้นที่มีความพร้อม แนวโน้มที่เป็นไปได้คือ การดึงดูดนักศึกษาต่างชาติให้เข้ามาศึกษาในประเทศไทยให้มากขึ้น

3. ผลการวิจัยแนวโน้มการจัดการศึกษาด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะมุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตให้มีทักษะและประสบการณ์เพื่อให้งานทำได้จริง ซึ่งเป็นพัฒนาการที่ต่อเนื่องมาตั้งแต่หลังยุคปฏิรูปการศึกษา ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากปัญหาคุณภาพบัณฑิตที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ สอดคล้องกับแนวคิดของ สมภพ มานะรังสรรค์ (Manarungsan, 2016, Interview) ที่ระบุว่าแนวโน้มการจัดการเรียนการสอนในอนาคตต้องเน้นผู้เรียนให้สามารถปฏิบัติและทำงานได้จริง ผลจากการส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาผลิตบัณฑิตให้มีทักษะปฏิบัติตรงกับความต้องการของสถานประกอบการในช่วงหลายปีที่ผ่านมา นำไปสู่ความกังวลของผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทในการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในอนาคตที่มุ่งเน้นการผลิตกำลังแรงงานมากกว่าการสร้างบุคลากรให้มีความรู้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อมรวิทย์ นาคทรพร และคณะ (Nakornutub et. al., 2013) ที่ระบุว่าปัญหาสำคัญของการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาไทย คือ การที่สถาบันอุดมศึกษาไทยส่วนใหญ่เน้นการผลิตกำลังคนทางวิชาชีพมากกว่าการสร้างปัญญาชนและความรู้ ในขณะที่ วีรดา พาสพัฒนพานิชย์ (Padpatanapanich, 2016, Interview) ให้ความเห็นว่าการเน้นการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติต้องควบคู่กับความรู้ภาคทฤษฎี ซึ่งขึ้นอยู่กับสาขาวิชาที่เป็นสาขาวิชาชีพเฉพาะ คงไม่สามารถเน้นภาคปฏิบัติได้ทุกสาขา นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า แนวโน้มการจัดหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในอนาคตต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มประชากร โดยการจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและมีรูปแบบที่หลากหลายขยายการจัดการศึกษาไปยังกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่วัยเรียน และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พิณสุตา สิริธรังศรี (Siritrungsri, 2009) และ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (Office of the Higher Education Commission, 2007) ที่ระบุว่าสถาบันอุดมศึกษาในอนาคตควรเน้นการศึกษาต่อเนื่องเพื่อรองรับการเปลี่ยนงานและอาชีพ ต้องส่งเสริมผู้สูงอายุ และสร้างสังคมให้มีพื้นฐานแข็งแรง เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาจะมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต โดยสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรให้ความสำคัญต่อทิศทางการพัฒนาประเทศที่จะมีแนวโน้มในการนำแนวคิดวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise) มาใช้ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยในอนาคต สถาบันอุดมศึกษาเอกชนบางแห่งจึงมีแนวโน้มการจัดการศึกษาในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจเพื่อสังคม ซึ่งเป็นไปตามแนวทางศึกษาของ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (The Secretariat of The House of Representatives, 2015) ที่ระบุว่าวิสาหกิจเพื่อสังคมเป็นการใช้กลไกและรูปแบบทางธุรกิจเข้ามาแก้ไขปัญหาสังคม โดยมุ่งหวังผลตอบแทนเชิงสังคมมากกว่าผลตอบแทนเชิงธุรกิจ โดยประเทศไทยจะใช้แนวคิดวิสาหกิจเพื่อสังคมในการพัฒนาประเทศเช่นเดียวกับหลายประเทศที่ประสบความสำเร็จมาแล้ว

4. แนวโน้มด้านการบริหารและการจัดการ โดยเฉพาะการสร้างกลไกในการกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แม้ว่ากฎหมายได้กำหนดที่มาของคณะกรรมการสภาสถาบันไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้เกิดความหลากหลาย แต่ในทางปฏิบัติโดยส่วนใหญ่เจ้าของและผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนยังมีบทบาทสำคัญในการเลือกคณะกรรมการสภาสถาบันและผู้บริหารระดับสูง ดังนั้นแนวโน้มในการกำหนดนโยบายและทิศทางการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงขึ้นอยู่กับความตระหนักในภาระหน้าที่ของคณะกรรมการสภาสถาบัน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ อมรวิรัช นาคทรพพ และคณะ (Nakornratt et. al., 2013) ที่เสนอไว้ว่ากลไกสำคัญในการกำกับดูแลตนเองของสถาบันอุดมศึกษา ขึ้นอยู่กับบุคคลต่าง ๆ ทั้งระดับสภาสถาบันจนถึงคณะผู้บริหาร (Governing Board) ที่ต้องมีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของ ชวลิต หมื่นนุช (Muennooch, 2016, Interview) ที่กล่าวว่าสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ก็มีความหลากหลายอยู่แล้ว เนื่องจากตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้กำหนดสัดส่วนที่มาของคณะกรรมการให้มีความหลากหลาย แต่บทบาทการกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะขึ้นอยู่กับความตระหนักของคณะกรรมการแต่ละคนที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่ในการให้ความเห็นและเสนอแนะเชิงนโยบายแก่สถาบัน เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้อง สภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในอนาคตจะต้องมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและทิศทางการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้มีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นคุณภาพในการจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ภาพอนาคตแนวโน้มของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาพอนาคตในกลุ่มที่ 1 ซึ่งเป็นภาพอนาคตที่มีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุดและเป็นสิ่งที่พึงประสงค์สำหรับแนวโน้มสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในอนาคต สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจึงควรนำภาพอนาคตดังกล่าวไปใช้ในการกำหนดนโยบาย จัดทำยุทธศาสตร์และกลยุทธ์เพื่อผลักดันสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้สามารถดำเนินการไปสู่ภาพอนาคตดังกล่าวได้อย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม เช่น การกำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมเอกลักษณ์ นโยบายด้านความเป็นสากล นโยบายด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ นโยบายด้านการบริหารจัดการ และนโยบายด้านการเงินและงบประมาณ เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรอาศัยภาพอนาคตแนวโน้มของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในกลุ่มที่ 2 ซึ่งเป็นภาพอนาคตที่มีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุด แต่เป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ นำมากำหนดแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในอนาคตสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน เช่น กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน กลยุทธ์พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมแก่นักศึกษา กลยุทธ์การสรรหาอาจารย์และนักวิจัย และมาตรการส่งเสริมคุณภาพงานวิจัย เป็นต้น นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรนำภาพอนาคตดังกล่าว ไปใช้กำหนดนโยบายและมาตรการเพื่อการส่งเสริมการดำเนินงานให้เกิดภาพอนาคตที่พึงประสงค์ รวมทั้งกำหนดนโยบายและมาตรการเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดภาพ

อนาคตที่ไม่พึงประสงค์หรือเกิดขึ้นน้อยที่สุด เช่น นโยบายและมาตรการส่งเสริมความเป็นเลิศตามความเชี่ยวชาญของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน นโยบายและมาตรการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน นโยบายและมาตรการส่งเสริมความเป็นสากล เป็นต้น ตลอดจนความกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาให้มีความหลากหลายตามประเภทสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อการส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถพัฒนาสถาบันไปสู่ความเชี่ยวชาญจนเกิดเป็นเอกลักษณ์เฉพาะสถาบันได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนทุกแห่งควรนำภาพอนาคตแนวนอนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ไปใช้ในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาและการดำเนินงานของสถาบันให้สามารถเป็นไปตามภาพอนาคตแต่ละด้านอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ แข่งขันกับสถาบันอุดมศึกษาอื่นได้อย่างยั่งยืนภายใต้กระแส โลกาภิวัตน์และภาวะการแข่งขันที่รุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพอนาคตสำคัญ ๆ เช่น มีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน สร้างความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะทาง พัฒนาสู่ความเป็นเลิศตามความเชี่ยวชาญ มุ่งพัฒนาคุณภาพในทุกด้าน สร้างระบบและกลไกส่งเสริมการวิจัยที่มีประสิทธิผล บริหารจัดการทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพอาจารย์และพัฒนาอาจารย์ให้เป็นผู้มืออาชีพ นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรอาศัยภาพอนาคตที่สะท้อนให้เห็นปัญหาและอุปสรรคของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในอนาคตไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อมุ่งพัฒนาสถาบันให้เกิดปัญหาตามภาพอนาคตดังกล่าวน้อยที่สุด อาทิ ประสบปัญหาคุณภาพการเรียนการสอน การผลิตบัณฑิตไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ผลงานวิจัยยังไม่มีคุณภาพ และประสบปัญหาด้านคุณภาพอาจารย์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวนอนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในภาพรวม การวิจัยครั้งต่อไปจึงควรมุ่งศึกษาแนวนอนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยการจำแนกตามประเภทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั้งมหาวิทยาลัย สถาบัน และวิทยาลัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของแนวนอนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแต่ละประเภท

2. ควรนำผลการวิจัยด้านแนวนอนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเด็นสำคัญ ไปศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางหรือกลยุทธ์พัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้สามารถดำเนินการไปสู่แนวนอนที่พึงประสงค์ได้ อาทิ การวิจัยแนวทางการรวบรวมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด แนวทางการพัฒนาระบบการวิเคราะห์ต้นทุนค่าใช้จ่ายต่อหน่วยคุณภาพ แนวทางการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพอาจารย์และพัฒนาอาจารย์ให้เป็นผู้มืออาชีพ และแนวทางการปฏิรูประบบค่าตอบแทนอาจารย์ เป็นต้น

References

- Jasuwan, S. (1989). *Direction of Private Higher Education Institutions From B.E. 2531 to 2545*. Master's thesis in Education. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Manarungsan, S. (Interview, 13 June 2016)
- Muennooch, C. (Interview, 3 June 2016)
- Nakorntub, A. et. al. (2013). *Thai Higher Education in the Century*. Bangkok: Yin Yang Printing.
- National Science and Technology Development Agency. (2000). *APEC Center for Technology Foresight*. Bangkok: NSTDA.
- Office of the Education Council. (2007). *Globalization Impact on Thai Education Management in the Next 5 Years*. Bangkok: Offset Press.
- Office of the Higher Education Commission. (2007). *The 15th Year Plan for Higher Education No. 2 (2008 – 2022)*. Bangkok: OHEC.
- Office of the Higher Education Commission. (2013). *Thailand's Higher Education Strategy to Prepare for ASEAN Community in 2015*. Bangkok: Bangkok Log Part Ltd.
- Padpatanapanich, V. (Interview, 4 June 2016)
- Polsalram, P. (2006). *The Study of Trends for Future Research and Development Education*. Bangkok: ONEC.
- Poolphatchewin, C. (2005). Action Future Research with EDFR. *Journal of Education Administration Khonkaen University*. 1(2), 19 – 31.
- Sinlarat, P. (Interview, 8 June 2016)
- Siritrungsri, P. (2009). *Future of Thai Education in 10 – 20 Years*. Bangkok: Office of the Education Council.
- Suwansri, A. (Interview, 8 June 2016)
- Suwanwela, C. (2012). Thai Higher Education Crisis. In Paitoon Sinlarat (Editor). *Thai Higher Education Crisis: The Origin and Development*. (page 74 – 92). Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Thanapollert, S. (2004). *Evolution in higher education principles in Rattanakosin Period*. Ph.D. Thesis in Education. Bangkok: Chulalongkorn University.
- The Secretariat of The House of Representatives. (2015). *Digital Economy: New Economic Policy*. Bangkok: The Secretariat of The House of Representatives.

Yurarat, S. et. al. (2011). *The Readiness of the Development of Graduates in The Private Higher Education Institutions in Thailand to Support the ASEAN Economic Community*. Bangkok: Association of Private Higher Education Institutions of Thailand.

Siripong Rugmai, Ph.D., Ph.D., in Higher Education from Chulalongkorn University and Master of Science (Honors) in Applied Statistics from NIDA. Current Position is Vice President for Research and Development Division, Dusit Thani College.

Assistant Professor, Sirichan Sathirakul Tachaphahapong, Ph.D., Ph.D. in Higher Education from Chulalongkorn University and Master of Education (Business Education) from University of Missouri (USA.), Current Position is a Lecturer at Faculty of Education, Chulalongkorn University.

Assistant Professor, Pansak Polsaram, Ph.D., Ph.D. and Master degree in Higher Education from Chulalongkorn University, Current Position is a Lecturer at Faculty of Education, Chulalongkorn University.